

IX.

Begravelser i Deibjerg Kirke.

Under Koret i Deibjerg Kirke i Bølling Herred, Ringkjøbing Amt, fandtes hidtil (Febr. 1861) en aaben Begravelse, hvori henstode Liig af Personer, hørende til Familier, som have boet paa Deibjerglund, og af Præster i Deibjerg. Lys og Luft fik den igjennem 2 smaa Aabninger, en ved den nordre og en ved den søndre Del, brudte igjennem Kirkens Fod i lige Linie med Kjelderens Loft og med Kirkegaardens Overflade, medens Nedgangen var i Chorsdøren ad en Trappe med hugne Sten med en svær Trælem over. Men da der derfra opkom Liiglugt om Sommeren og Træk om Vinteren, bestemte Synet, at Begravelsen skulde opfyldes. Efterat den fornødne Bekjendtgjørelse var indrykket i Aviserne, skred man til Værket i Begyndelsen af November 1860. Først blev der gravet en stor Grav paa Kirkegaarden, bestemt til at modtage alle Kisterne, og dertil udtoges en Plads, hvor der i Mands Minde ingen Grav var gravet. Derefter ryddedes Gravkjeldereren. Den var ikke hvælvet, men havde Bjælkeloft, saa at man havde Grund til at formode, at den engang i Tiden vilde være

styrtet sammen, maaske midt under Gudstjenesten, som det skete i Ringkjøbing for noget over en halv Snes Aar siden, da Gulvet i Kirken pludselig sank midt under Altergangen. Kisterne vare stablede ovenpaa hverandre, saa at de næsten udfyldte Rummet fra Gulvet til Loftet i den lave Gravkjelder, hvori et voxent Menneske ikke kunde gaa opreist. De bares op een for een og hensattes først paa Kirkegaarden for at undersøges, og det afgav et underligt Skue at see de hvide Trækister spredte over de sunkne Grave, medens Arbeidsfolkene bragte det ene Stykke efter det andet op fra Kjelderen og udaf Kirken og lagde det paa Græsset. Af hele Kister fandtes 19, af forskjellig Størrelse deels til Voxne, deels til Børn. De vare af Fyrretræ, nogle af dem aabne med løst Laag eller uden saadant, men de fleste dobbelte og den inderste Kiste næsten i dem alle fuldkommen stærk. Den yderste var derimod i mindre god Stand. De havde været betrukne med et Overtræk af Læder og Klæde, men det hang nu i Pjalter, deels fortæret af Tidens Tand, deels sønderrevet af Ildere, som havde deres Ophold i Begravelsen, og om hvis Nærværelse adskillige i de aabne Kister liggende Æggeskaller og Fjer vidnede. Kun een Dobbeltkiste kom heel ud, paa de øvrige adskiltes Yderkisterne, medens de inderste forbleve hele. De fleste af disse vare fast sammenslaaede, men aabnedes for at eftersee deres Indhold og at lægge Mærke til, i hvilken Ende Hovedet var, men der toges Intet fra de Døde. Nogle vare begede indeni, hvoraf Arbeidsfolkene sluttede, at de deri liggende Personer vare døde af smitsom Sygdom. Ligene fandtes liggende i Humle og Malurt, nogle temmelig vel bevarede, paa Fruentimmerligene fandtes Kapper og Tøiblomster. Et Liig, som laae i en Kiste uden Laag lige nedenfor Nedgangstrappen, en lang Mand med en stor Pibekrave om Halsen, var ifølge den paa Stedet levende Tradition Præsten Jørgen Lanng, død 1755. Af Indskrifter paa Kisterne fandtes kun 2 paa tvende Metalplader, den ene over Jfr. Adelheid Paalen, saalydende:

»Herunder hviler ærlig og welb. Jomfru Aldhiedt Paalen af Waldbierrig, som er fød paa Waldbierrig 161*, død paa Deibjerglund 1668 imellem den 18 og 19 Aprili udi hendes Alders 67 Aar. Gud gifue hinder med alle tro Christene en glædelig oc ærefuld Opstandelse paa den yderste Dommedag med alle Guds Udvalde til ævig Tid«.

(Foroven et Timeglas, forneden et Dødningehoved).

Den anden er over Henrik Lange, fordum Herre til Deibjerglund og Oldager, saalydende:

»Her ligger begraaffven ærlig og wb. Mand Henrich Langhe til Oldagger, Domprovist og Cannicke udi Ribe, som er barnefødt paa Braming af ærlig og wb. Forældre, hans Fader wb. Christen Lange til Braming, fordum Chanicke i Ribe, hans Moder wb. Fru Barbra Wind, Aar 1574 den 8 Aprilis, som døde paa hans Gaard Deibierig-lund Juledag imellem 11 oc 12 slet anno 1650 i sin Alders 77 Aar. Gud giffve hannem en ærefuld Opstandelse met alle Guds Børn. Ammen.

(Foroven et Englehoved, ligesaa forneden).

Foruden disse Metalplader, af hvilke den første var løs, den anden fastslaaet paa Kisten, fandtes 6 mindre, deels faste, deels liggende løse i Begravelsen. Paa de 3 af disse fandtes adelige Vaabener, nemlig paa den ene et Hestehoved, saavidt vides Familien Vind, paa den anden en Stige, formentlig Slægten Fasties, paa den tredie 3 Roser, Familien Lange. Paa de 2 andre findes Billeder af Evangelisterne Lucas og Johannes, hiin med Oxen, denne med Ørnen; den 6te er et stort Englehoved med udbredte Vinger. Disse Plader aftoges, forsaavidt de vare faste, og henlagdes indtil videre i det i Degnestolen i Kirken værende Skab; derimod lod man nogle Dødningehoveder af Metal blive siddende paa Kisterne. Af disse var Henrik Langes formentlig den ældste, da den stod under de andre ved en Side, og har han, som byggede Deibjerglund, vistnok ladet Gravkapellet indrette. Han laa heel i Kisten med en rød guldbroderet Fløielshue paa Hovedet, og der fandtes endnu

en tynd Haarvæxt paa samme. Da Kisterne vare udbaarne, fandtes adskillige Dødningehoveder og Menneskebeen adspredte paa Gulvet, desuden ogsaa nogle Harebeen, hidrørende fra en eiendommelig Jagt efter Harer, som før nogle Aar siden fandt Sted i Deibjerg. En Vinter, da der var falden en usædvanlig Mængde Snee, forenede adskillige raske Karle sig om at løbe dem trætte, hvorefter de toge dem med Hænderne. Nogle Harer søgte da at undslippe deres Forfølger ved at springe igjennem de aabne Lufthuller ned i Begravelsen. Nogle grebes derved, hvilket gav Anledning til, at Ligkisterne væltedes og kastedes imellem hverandre, andre bleve og døde paa Stedet, fordi de ikke kunde komme op igjen. De adspredte Menneskebeen samledes og bares op i en tom Barnekiste, der blev heelt fuld af dem. Derpaa nedsattes Kisterne i den kastede Grav med Hovedet i Vest og Benene i Øst i 2 Rader ovenpaa hverandre. Ved Siden af lagdes Dødningebenene fra Kapellet samt de af Graven opkastede Menneskebeen, som efter deres Tilstand maatte have ligget saare længe i Jorden. Derovenpaa lagdes samtlige løse Brædder af Yderkisterne, hvorefter Graven tilkastedes. Den er kjendelig ved sin Størrelse og befinder sig lige ud for den søndre Side af Kirkens Chor. Endelig opfyldtes Begravelsen med Grus, Jord, Steen og Murbrokker fra Kirkegaarden. Saaledes ville de Døde ikke længere som før være til Besvær for de Levende, ei heller disse forstørre hines Ro. —

Deiberg Præsteg, d. 9. Sept. 1861.

A. C. Jungersen.